

Emlékezés Lengyel Lajosra

Dr. Juhász Géza

Alberto (1964)

Hungária Nyomda (1940, Naptár)

A 63. oldalon:

Magyar Grafika (1966, Címlapterv)

Képes Krónika (1964, Tipográfia, kötéstervezés, védőborító)

Száz évvel ezelőtt, 1904. december 5-én született Lengyel Lajos, a magyar nyomdászat 20. századi történetének egyik nagy alakja. Nyomdász volt, művész volt, a tipográfia és a grafika mestere volt, ugyanakkor emberiségével, pontos, precíz vezetőkészségével maradandót alkotott. A Viharsarok szülötteként Makón kezdte tanulni a betűszedést. 1927-ben Budapestre költözött, előbb a Fővárosi Nyomdában, majd a Hungária Nyomdában szedőként dolgozott. Művészi talentuma kiteljesedett, amikor a húszas évek végén megismerkedett a magyar avantgárd nagyjaival: *Kassák Lajossal*, *Moholy-Nagy Lászlóval* és *Goldmann Györggyel*. Ekkor már művészi fotókat készített, és a tipográfia területén is maradandót alkotott grafikai munkáival. Már

a háború előtt is több kiállításon szerepelt alkotásaival, ami a későbbi évtizedekben számtalan kiállítással teljesedett ki hazánkban és külföldön is.

A háború után előbb a Független Nyomda igazgatója, majd 1946-ban a Nyomdaipari Igazgatóság vezetője, 1949-től húsz éven át a Kossuth Nyomda igazgatója, 1970-től 1978-ig, haláláig a Nyomdaipari Egyesülés elnöke volt.

A Kossuth Nyomda számára meghatározó volt az a két évtized, amelyben Lengyel Lajos vezetésével működött. Az addig zömében lapgyártással foglalkozó nyomda áttért a könyvgyártásra. Az ő művészi igényessége, nagyvonalúsága, mely ugyanakkor precizitással, aprólékos gondnal párosult, olyan szintre emelte a nyomda könyvgyártá-

sát, a termékek minőségét, amely nemcsak idehaza, de Európaszerte ismertté tette a Kossuth Nyomdát. Lengyel Lajosról szóló anekdoták emlékeztetnek arra, hogyan ellenőrizte az egyes műveleteket, és hogyan nevelte rá a nyomda minden dolgozóját a gondos, szép munkára. Ezekben az évtizedekben az évenként megrendezett Szép Könyv versenyen a nyomda termékei szinte minden kategóriában díjnyertesek voltak, természetes volt tehát, hogy a termékek jelentős része exporra készült.

Lengyel Lajos már a Kossuth Nyomda vezetésével is beírta nevét a magyar nyomdatörténetbe, hiszen az ő sikerei ösztönözték a többi nyomdát arra, hogy a minőségi munka javításával versenyképesek legyenek. De ezen túlmenően még két területen alkotott maradandót. Az egyik a könyv tervezése volt. Olyan könyvművész volt, aki könyvek százait művészi tipográfiával, kifejező grafikával tervezte meg. *Kass János* grafikusművész a róla szóló megemlékezésben magas piedesztálra emeli személyét. Azt írja, hogy Misztótfalusi Kis Miklós, Kner Imre és Lengyel Lajos a magyar könyvművészet három pillére, könyvtörténetünk meghatározó három egyénisége.

A másik tevékenysége közelről érinti egyesületünket és szakmai lapunkat, a Magyar Grafikát. Egyik alapító tagja volt az 1948-ban alakult Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesületnek, mely éppen azért jött létre és végzi ma is tevékenységét, hogy a magyar nyomdászokat összefogja, tudásukat és a betű iránti elkötelezettségüket növelje. Több cikluson át az egyesület elnökeként, társelnökeként, majd elnökségi tagjaként tevékenyke-

dett. Személye, munkája meghatározó volt az egyesület életében. Előadásai, külföldi kapcsolatai növelték egyesületünk elismertségét. És ami számunkra felejtethetetlen: előbb főszerkesztője a Papír- és Nyomdatechnika című szaklapnak, majd a szétválás után felelős szerkesztője a Magyar Grafikának. Az ő irányításával fejlődött a lap olyan szakmai orgánummá, amely folyamatosan megismertette olvasóival a nyomdaipar fejlődését. Ugyanakkor az általa tervezett borítók és maga a lap tipográfiája is művészi egységet alkotott a tartalommal.

Lengyel Lajos eredményes munkájáért több kitüntetésben is részesült. Többször megkapta a Munka Érdemrend arany fokozatát, 1961-ben Kossuth-díjban részesült. 1974-ben Tótfalusi Kis Miklós-díjat kapott, ugyanakkor a nyomdászatért végzett munkájáért a nemzetközi Gutenberg-díjban részesült. Megkapta a Szakmai Kultúra Fejlesztéséért emlékérem arany fokozatát. Halála után ezt a kitüntetést 1979-ben az egyesület választmánya az ő emlékére *Lengyel Lajos-díj* elnevezésre változtatta.

Aki ismerte Lengyel Lajost, azok tisztelték, szerették őt, mert sokat kaptak tőle. A szakmai tudáson, a művészet szeretetén túl emberséget is. Születésének századik évfordulóján köszönjük mindazt, amit tőle kaptunk.

